Litovel

Kraj: Olomoucký
Okres: Olomouc
Správní obvod: Litovel
GPS souřadnice: 49.701211N, 17.076149E
Nadmořská výška: 231 m n. m.
První pís. zmínka: 1287 (737 let)
Počet obyvatel: 9 467
PSČ: 784 01
Adresa URL: www.litovel.eu

Památky a zajímavosti Litovel

Z více než 700letého vývoje města se zachovala v Litovli řada historických a kulturních památek. Litovel se může pyšnit mimo jiné dvěma „nej“ – nejvyšší radniční věží na řece Moravě vysokou 72 m, jejíž ochoz je přístupný pro veřejnost, a nejstarším funkčním kamenným mostem na Moravě (který je zároveň 3. nejstarší v celé ČR po Karlově mostě v Praze a mostě v Písku).

K vidění je však v Litovli mnohem více památek a krásných míst. Jmenujme např. zbytky městských hradeb, kapli sv. Jiří - po zmíněných hradbách nejstarší zachovanou stavební památku ve městě, morový sloup na náměstí, kostely sv. Marka a sv. Filipa a Jakuba, nádhernou novorenesanční budovu gymnázia zrcadlící se v hladině rybníka ve Smetanových sadech, švédskou desku připomínající vyplenění města švédskými vojsky a další turisticky zajímavá místa.

Litovelská radnice

Nachází se na náměstí Přemysla Otakara, původně stavba sloužila jako sídlo rychtáře a poté i panské sídlo. V roce 1557 ji odkoupilo město a zřídilo zde radnici. V roce 1572 byla přestavěna a byla přistavěna 72 m vysoká věž, stojící přímo nad ramenem Moravy, což ji činí nejvyšší věží na Moravě. Výstup na ochoz (33,5 m) zajišťuje Turistické informační centrum, součástí výstupu i je prohlídka pokojíku hlásného. Ve vestibulu radnice se dochovala renesanční reliéfní deska z 15. století se znakem města a andílky, kteří mají netradičně přirození.

Langův dům

Langův dům je nejstarší měšťanský dům v Litovli a jeden z památkově nejhodnotnějších objektů města. Postaven byl v roce 1542 a nese jméno po zámožném litovelském soukeníkovi Lorenzu Langovi, který tento právovárečný a šenkovní dům nechal jako majitel zvýšit o jedno poschodí. Hlavní vchod tvoří půlkruhový bohatě zdobený renesanční portál se znakem soukenického cechu, monogramem majitele L.L. a znakem města.

Morový sloup

Morový sloup byl postaven na památku ukončení morové epidemie, která postihla město Litovel roku 1714.

Vytvořil jej Václav Render roku 1724. Sloup zdobí plastiky Panny Marie, sv. Pavlíny, sv. Rozálie a v rozích sv. Karla Boromejského, sv. Rocha, sv. Šebestiána a sv. Františka Xaverského.

Městské hradby

Kamenné hradby, nejstarší litovelská památka, pochází z 1. třetiny 14. století Po třicetileté válce byly opraveny, což připomíná kámen s letopočtem 1691, zasazený do hradeb. Největší pás je k vidění v parku Míru, souvislou částí hradeb je lemované nádvoří za knihovnou.

Budova gymnázia Jana Opletala

Neorenesanční reprezentativní budova gymnázia na břehu Uničovského rybníka byla navržena profesorem brněnské techniky arch. Josefem Bertlem a postavena v letech 1903–1904. Na mozaikách v průčelí budovy, které jsou zhotoveny podle návrhu akademického malíře Jana Köhlera, jsou zobrazeny významné okamžiky z dějin města:

Václav II. uděluje roku 1291 Litovli městská práva
Jan Lucemburský povoluje městu roku 1327 opevnit město hradbami
Jiří z Poděbrad zastupuje "zlatý věk" 15. století (potvrdil městu všechna práva a udělil další)
Génius Slovanstva žehná české obrozené Litovli

Na budově gymnázia byla v roce 1969 umístěna pamětní deska Jana Opletala, která je dílem bývalého profesora gymnázia Jaroslava Tylicha. O 10 let později roku 1979 byla před gymnáziem slavnostně odhalena Opletalova busta. Jde o dílo litovelského rodáka, akademického sochaře a národního umělce Miloše Axmana, který byl také žákem této školy.

Kostel sv. Marka

Dominantou náměstí Svobody je katolický chrám z počátku 14. století. Rozsáhlá renesanční přestavba proběhla v letech 1529–1532, z té doby pochází například zdobený portál sakristie. Po třicetileté válce, kdy byl kostel poškozen, následovala oprava v barokním stylu, během níž byla doplněna Mariánská kaple nebo krásně zdobené erby nad severním a jižním vchodem. Kostelní věž byla zvýšena při přestavbě roku 1699. Nyní jsou v kostele sv. Marka pravidelně slouženy mše a občas se zde konají koncerty.

Švédská deska

V parku Míru se nachází zbytek hradeb s pamětní Švédskou deskou, která připomíná naprostou zkázu města za 30leté války v roce 1643, kdy byla Litovel dobyta a vypleněna Švédy. Jsou v ní zazděny kamenné dělové koule.

Svatojánský most

Kamenný most nad hlavním tokem patří k nejkrásnějším stavbám v Litovli a byl postaven v roce 1592, v období, kdy se litovelským měšťanům dařilo. O kvalitě stavebního díla svědčí skutečnost, že vydržel všechny povodně, které Litovel postihly. Je dlouhý přibližně 60 m, stojí na 6 pilířích a uprostřed je osazen sochou sv. Jana Nepomuckého od Jana Sturmera.

Schody k Nečízu

Působivá technická památka – kamenné schodiště k vodnímu kanálu protékajícímu pod radniční věží a náměstím Přemysla Otakara. Hladinu Nečízu lze spatřit pouze v úzké Šerhovní uličce za radnicí a na náměstí, kde se nachází právě tato obdélná prostora umožňující přístup k hladině. V minulosti Nečíz protékal náměstím volně a teprve v roce 1856 byl říční tok v délce 140 m zaklenut a

ponechán pouze jediný přístup k vodě v podobě dnešního otevřeného dvouramenného schodiště.
Šerhovní uličkaOsobitá úzká ulička vedoucí podél jednoho z ramen řeky Moravy, do které je vstup z náměstí zajímavě řešen průchodem pod radniční věží. V minulosti bývala Šerhovní ulička ještě užší, široká pouhý 1 metr. Za povšimnutí stojí deska s nápisem, kterou sem umístili v roce 1770 majitelé právovárečných domů, kteří zde zřídili první společný pivovar.

Muzeum
Budova muzea se nachází v parku lemovaném z jedné strany ramenem řeky Moravy a z druhé původními městskými hradbami. Byla postavena jako střelnice a během let prošla několika přestavbami. Střelecká společnost se významně podílela na organizaci společenského života a po nákladné přestavbě budovy v polovině 19. století se střelnice stala společenským centrem města. Měla krásný sál a pořádaly se zde pověstné plesy. Na počátku 20. století se do 1. patra přestěhovalo městské muzeum. Původní Střelnici ještě připomíná domovní znak v průčelí.

V parku před muzeem stojí boží muka, která původně bývala v Palackého ulici naproti hostince U zeleného stromu, jako poděkování za to, že se zde v roce 1594 zastavila morová epidemie.

Nedaleko stojí kamenný kříž z roku 1798 s latinským nápisem.

Muzeum harmonik
První muzeum harmonik v České republice se nachází v Javoříčské ulici v Litovli a návštěvníci si zde mohou prohlédnout klávesové a knoflíkové akordeony, heligonky od 55 českých výrobců i atypické harmoniky. Jedná se o největší muzeum harmonik ve střední Evropě.

Pivovar
V současném pivovaru v Litovli se vaří pivo od roku 1893. Pivovar patří i v současné době k významným partnerům společenského, kulturního a sportovního dění ve městě. Již tradičně se v srpnu v pivovarském areálu koná slavnost Litovelský otvírák s bohatým kulturním programem a možností prohlídky pivovaru. Exkurze do výroby s ochutnávkou piva lze domluvit také v průběhu roku.